

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ У КРАЇНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Лариса Василівна ВАСЯНОВИЧ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Професійна підготовка поліцейських є одним із ключових елементів забезпечення громадського порядку, дотримання прав людини та протидії злочинності. В умовах глобалізації та інтеграційних процесів, Україна активно переймає передовий досвід країн Європейського Союзу (ЄС) у різних сферах, зокрема у правоохоронній діяльності. Особливого значення набуває порівняльний аналіз адміністративно-правових підходів до навчання поліцейських, що дозволяє визначити ефективні практики, адаптовані до українських реалій

У країнах Європейського Союзу професійна підготовка поліцейських має стратегічне значення для забезпечення громадської безпеки та дотримання правових стандартів. Адміністративно-правові аспекти цього процесу формуються на основі принципів гармонізації, безперервності та інноваційності, що дає змогу підтримувати високий рівень професіоналізму працівників поліції. Основою гармонізації є діяльність Європейського поліцейського коледжу (CEPOL), який координує підготовку правоохоронців на міжнародному рівні. CEPOL сприяє уніфікації навчальних програм, обміну кращими практиками та підвищенню рівня взаємодії між поліцейськими органами країн-членів ЄС. Завдяки цьому створюються умови для узгодженого реагування на спільні виклики, зокрема організовану злочинність, тероризм та кіберзагрози. Особливу увагу приділено безперервності професійного навчання, що передбачає систематичну підготовку поліцейських на всіх етапах їхньої кар'єри. Професійна освіта поліцейських включає початкове навчання для новобранців, курси підвищення кваліфікації для діючих працівників, а також спеціалізовані тренінги, адаптовані до актуальних викликів. Такий підхід дозволяє зберігати високу оперативність та компетентність поліцейських, незалежно від змін у середовищі їхньої діяльності. Навчальні програми часто розробляються у співпраці з університетами, міжнародними організаціями та громадськими інституціями, що підвищує їхню якість та практичну орієнтацію. Важливим компонентом підготовки є інтеграція тематики прав людини, яка пронизує всі аспекти навчального процесу. Поліцейські навчаються принципам недискримінації, толерантності та дотримання етичних стандартів у повсякденній роботі. Це дозволяє підвищити рівень довіри громадян до правоохоронних органів та знизити ризик порушення основоположних свобод. Крім того, у навчальних програмах активно впроваджуються теми, пов'язані із взаємодією з вразливими групами населення, запобіганням дискримінації та протидією домашньому насильству. Інноваційність у підготовці поліцейських у ЄС

проявляється через використання сучасних цифрових технологій. Навчальні заклади активно застосовують віртуальні симуляції, що дозволяють поліцейським моделювати реальні ситуації в безпечному середовищі. Впровадження онлайн-платформ забезпечує доступ до навчальних матеріалів для поліцейських з різних регіонів, знижуючи географічні бар'єри. Цифрові інструменти також дозволяють створювати персоналізовані навчальні траєкторії для кожного співробітника, враховуючи його досвід та професійні потреби.

Законодавство ЄС стимулює співпрацю між державами-членами у сфері підготовки поліцейських, що створює уніфіковане середовище для обміну знаннями та ресурсами. Це сприяє формуванню єдиного підходу до вирішення складних міждержавних проблем, а також підвищенню професійного рівня кадрів на всій території ЄС. Таким чином, адміністративно-правові механізми країн ЄС забезпечують ефективність професійного навчання поліцейських, інтегруючи сучасні підходи до освіти, права людини та технологічні інновації.

В Україні адміністративно-правове регулювання професійного навчання поліцейських є важливим компонентом системи забезпечення громадської безпеки та підтримання правопорядку. Цей процес базується на нормативно-правових актах, які визначають організацію та зміст підготовки кадрів. Законодавча база включає закони України "Про Національну поліцію", "Про освіту", підзаконні акти Міністерства внутрішніх справ, а також спеціалізовані нормативні документи, що регулюють діяльність навчальних закладів, які готують поліцейських.

Особливістю адміністративно-правового регулювання є централізований характер управління освітнім процесом. Основними установами, що здійснюють професійну підготовку поліцейських, є вищі навчальні заклади МВС, такі як університети, академії та спеціалізовані тренінгові центри. Ці заклади надають не лише базову освіту, але й забезпечують підвищення кваліфікації та професійний розвиток діючих співробітників. Однак централізація іноді ускладнює гнучке реагування на актуальні потреби правоохоронної системи, особливо у регіонах. Однією з ключових проблем, яка впливає на ефективність навчання, є недостатнє фінансування системи підготовки. Це обмежує можливості для модернізації навчальних програм, оновлення матеріально-технічної бази та впровадження сучасних методик викладання. У багатьох навчальних закладах обладнання застаріле, а відсутність належних ресурсів для використання інноваційних технологій обмежує якість навчального процесу. Така ситуація також негативно позначається на мотивації викладачів, які часто стикаються з низькою оплатою праці та браком можливостей для професійного зростання. Іншою важливою проблемою є необхідність реформування навчальних програм, щоб зробити їх більш практичними та адаптованими до сучасних викликів. Наразі акцент здебільшого робиться на теоретичному аспекті, тоді як недостатньо уваги приділяється практичним навичкам, таким як ефективна комунікація, використання сучасних технологій чи реагування на кризові ситуації. Крім того, правові аспекти, зокрема забезпечення прав людини та дотримання

етичних стандартів, не завжди отримують належний рівень опрацювання у навчальних програмах. У контексті інтеграції України до європейського правового простору особливого значення набуває міжнародна співпраця у сфері професійної підготовки поліцейських. Завдяки партнерству з країнами Європейського Союзу українські правоохоронці мають можливість брати участь у міжнародних програмах стажування, тренінгах і семінарах, організованих за сприяння Європейського поліцейського коледжу. Такі програми сприяють обміну досвідом, запровадженню передових практик та підвищенню кваліфікації поліцейських відповідно до європейських стандартів.

Попри зусилля, спрямовані на вдосконалення системи професійного навчання, в Україні досі існують значні виклики. Корупція у правоохоронних структурах, недостатня мотивація кадрів до розвитку, застарілі підходи до викладання залишаються серйозними перешкодами на шляху до побудови сучасної системи підготовки поліцейських. Вирішення цих проблем потребує комплексного підходу, що включає збільшення фінансування, оновлення програм відповідно до міжнародних стандартів, забезпечення прозорості процедур у системі освіти та розробку механізмів мотивації для співробітників. Інтеграція інноваційних технологій і зміцнення партнерських відносин із країнами ЄС також є ключовими кроками до досягнення якісних змін у професійному навчанні поліцейських в Україні.

Можемо стверджувати, що порівняльний аналіз адміністративно-правових підходів до професійного навчання поліцейських у країнах Європейського Союзу та Україні виявив суттєві відмінності, які стосуються як структурного, так і змістовного аспекту організації цього процесу. У країнах ЄС професійне навчання правоохоронців спирається на інтегровану систему, що поєднує високі стандарти, сучасні технології та акцент на права людини. Завдяки діяльності таких установ, як Європейський поліцейський коледж (CEPOL), навчальні програми формуються з урахуванням як національних особливостей, так і загальноєвропейських принципів. Це дозволяє забезпечити високу мобільність кадрів, ефективну міждержавну співпрацю та адаптацію до нових викликів, таких як кіберзлочинність чи міжнародний тероризм. Крім того, система підготовки у ЄС орієнтована на безперервний професійний розвиток, що дозволяє правоохоронцям постійно вдосконалювати свої навички та компетенції протягом усього періоду служби.